

Ediție îngrijită de:
Ierom. Porfirie Nichita

Corectură:
Prof. Elisabeta Flioreanu

Traducerea s-a făcut după:

**Manuscrisul 549 (sec. XVI) din biblioteca
Mănăstirii Simonopetra – Muntele Athos
Copist,
Ieromonah Calist de la Constantinopol
1781, septembrie, 1**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Patericul insulei Cipru / trad. : Andrei Tarlescu ; ed. îngrijită: Porfirie
Nichita. - Alexandria : Cartea Ortodoxă, 2013
ISBN 978-606-529-217-8

I. Tarlescu, Ion Andrei (trad.)
II. Porfirie Nichita, ieromonah (ed.)

2

O scurtă introducere în istoria Bisericii din Cipru¹

Una dintre cele mai vechi Biserici creștine este și Biserica din Cipru, și de aceea am dorit ca să public acest *Pateric al insulei Cipru*, pentru ca poporul român ortodox să cunoască cele mai importante figuri de Sfinți ai acestei străvechi insule. Am dorit ca în biblioteca cititorului român, alături de alte multe Paterice publicate de-a lungul timpului, să existe și *Patericul insulei Cipru*, pe care cu multă bucurie l-am descoperit în biblioteca Mănăstirii Simonopetra din Sfântul Munte Athos, scris de către un autor necunoscut.

Istoria bisericească a Ciprului cunoaște așadar șase perioade cronologice, și anume: prima, care începe cu propovăduirea creștinismului în Cipru și ajunge până la înlăturarea dominației romane (45-330); a doua, cunoscută ca perioada bizantină (330-1192); a treia, care se întinde de la venirea dinastiei

---

¹ Studiu inspirat din lucrarea: *Andreas N. Mitsidis, Scurtă istorie a Bisericii din Cipru*, Traducere din limba greacă de Tudor Teoteoi, Editura Omonia, București, 1999, pp. 7-72.

de Lusignan în Cipru, până la cucerirea lui de către otomani, numită și perioada franco-crației (1192-1571); a patra, care coincide cu anii turco-crației (1571-1878) și căreia îi pune capăt instalarea în insulă a administrației britanice; a cincea, care cuprinde istoria Bisericii din Cipru în decursul anglo-crației (1878-1960); iar a șasea, care începe cu proclamarea independenței Ciprului (august 1960) și se întinde până astăzi.

Perioada romană (45-330)

Începerea creștinismului în Cipru

Creștinismul în Cipru, pentru prima oară, a fost predicat de către creștinii din Ierusalim. După moartea martirică a Arhidiaconului Ștefan (33), s-au împrăștiat și „au ajuns până în Fenicia, în Cipru și Antiohia, nepropovăduind cuvântul nimănui, decât numai iudeilor”. Totuși, câțiva dintre acești creștini au fost ciprioți. *Faptele Apostolilor* ne spune că „unii dintre aceștia erau oameni din Cipru”.

Dar răspândirea și întinderea creștinismului în Cipru se datorează foarte mult Apostolilor Pavel și Barnaba, care era de loc din Cipru. Aceștia, în jurul anului 45, au ajuns în Salamina, și au predicat noua credință în sinagogile iudeilor care se stabiliseră în insulă încă din vremea lui Ptolemeu I Soter (337-283 î.Hr.).

Ernest Renan scrie că aceștia, după ce au plecat din Salamina, s-au îndreptat spre Pafos, pe

atunci capitala Ciprului, mergând până acolo de-a lungul țărmului sudic al insulei, trecând prin Kition și Amathounda.

Ajungând în Pafos, proconsulul roman Sergius Paulus i-a îndemnat pe Apostoli să predice cuvântul lui Dumnezeu în public.

Întemeierea Bisericii în insula Cipru

Din Pafos, Apostolii au plecat în Pamfilia Asiei Mici. Barnaba se spune că a revenit mai târziu, pe la anul 50, alături de Marcu, străbătând întregul Cipru. În decursul periplului, el a vizitat și a întărit în credință diferitele comunități creștine din insulă, în mai multe părți întemeind biserici, unde a instalat episcopi.

Unele documente scrise din secolele V și VI, precizează că Barnaba a fost omorât cu pietre în Salamina de către iudei, lucru întâmplat la anul 57. Osemintele sale au fost îngropate de către nepotul său, Marcu, în vechiul mormânt micenian de lângă Salamina, care se mai păstrează și astăzi.

Persecuțiile

Creștinismul din Cipru a avut parte și de o perioadă neagră, dar totodată strălucitoare, în ceea ce privește mucenicii, și anume de persecuții. Ciprul

se mândrește cu mulțimea martirilor, de care am amintit și noi în *Pateric*, mărturisitori ai credinței creștine.

Perioada bizantină (330-1192)

Din anul 330, Ciprul aparține statului roman răsăritean, adică Imperiului Bizantin, a cărui capitală se afla la Constantinopol. Religia oficială în Cipru era creștinismul.

La sfârșitul secolului al IV-lea, creștinismul este destul de răspândit în Cipru. Supremația creștinismului se leagă de numele lui Epifanie (368-403), Arhiepiscop de Salamina. Distrusă de cutremurul din anul 342, Salamina a fost rebotezată Konstantia, în cinstea lui Constanțiu II (337-361), fiul împăratului Constantin, care a reconstruit-o și a desemnat-o metropolă politică și ecleziastică a insulei.

Despre împământenirea definitivă a credinței creștine în Cipru în cursul veacului al IV-lea mărturisește și o inscripție de la începutul veacului al V-lea, care se află pe mozaicul pardoselii de la „Casa lui Eustolios” din Kurion. Inscripția spune că acea casă se află deja sub protecția lui Hristos, care l-a înlocuit pe Foibos Apollon.

În secolul al V-lea, Biserica Ciprului a fost recunoscută în mod oficial ca autocefală. Datorită acestui lucru, Biserica cipriotă a avut și dreptul de a-și hirotoni episcopi proprii.

Viața monahală în perioada bizantină

Eliberarea Ciprului de primejdia arabă a contribuit în mod deosebit la înflorirea pe insulă a monahismului, care s-a organizat în conformitate cu sistemul chinovial. O viață monastică de obște, și chiar remarcabilă, existase în Cipru și în timpurile de dinaintea invaziilor arabe. Raidurile arabe au distrus însă centrele monahismului și i-au izgonit pe cei ce trăiau în ele, fapt care a încurajat înflorirea anahoretismului. Insula le oferea anahoreților locuri sigure pentru asceză în părțile înalte ale munților greu accesibili.

Faima ei de loc potrivit pentru asceză reiese și din vizita în Cipru a lui Ilarion cel Mare (290-371), care, împreună cu ucenicul său Hesyhios, a dus o viață de ascet în muntele aflat în apropiere de satul Episkopi al Pafosului, lucruri despre care și ieromonahul Nil, întemeietorul Mănăstirii Maheras, scrie următoarele în *Rânduiala* mănăstirii: „Navigând cu corabia și ajungând pe insulă (1172), ne-a fost dat să întâlnim bărbați iubitori de virtute, care aduceau laude traiului nezegomotos și tihnit al insulei, spunând că pentru cei ce-și doresc aceasta, locul pustiu este cum nu se poate mai nimerit pentru asceză. Și astfel am preferat să mă iau după vorbele minunaților bărbați”.

Pe lângă mănăstirile întemeiate de Sfânta Elena, au mai înflorit Mănăstirea Sfântul Nicolae

de la Akrotirion (secolul al IV-lea), Mănăstirea Apostolul Barnaba din apropiere de Salamina (secolul al VI-lea), Mănăstirea Povătuitorului (a lui Hristos), din apropiere de Kourion (secolul al VII-lea), Mănăstirea Sfântul Anton din apropiere de Hytroi (secolul al IX-lea), Mănăstirea Preoților din Pafos și Mănăstirea Sfântul Ioan Hrisostom (Gură de Aur) din apropiere de Koutsoventis (secolul al XI-lea).

Începând din veacul al XI-lea, au fost întemeiate Mănăstirile Kikkos, Maheras, Sfântul Neofit, Hrysorhoiatissa și Trooditissa, care au rămas lăcașuri monastice până în zilele noastre, precum și altele, ca Sfântul Nicolae de la Steghi, în apropiere de Kakopetria, Panaghia de la Asinis, aproape de Nikitari, Panaghia de la Arakas, aproape de Lagoudera, Panaghia de la Kantara și Panaghia Palouriotissa, care nu s-au menținut însă mult timp ca atare.

Trei dintre aceste mănăstiri, cea de la Kikkos, Maheras și cea a Sfântului Neofit, se numesc imperiale și stavropighii, întrucât sunt construcții imperiale, iar din punct de vedere duhovnicesc sunt supuse direct Arhiepiscopului de Cipru, și nu Episcopului Eparhiei în care se află.

Mănăstirea Panaghia de la Kikkos a fost fondată la anul 1100 de către Alexie I Comnenul (1081-1118), ca urmare a activității monahului Isaia. Împăratul i-a dăruit și icoana Fecioarei Maria, care, conform tradiției, este operă a Evanghelistului Luca.

Mănăstirea Panaghia de la Maheras a fost întemeiată la puțin timp după anul 1160, de către

monahii Ignatie și Prokopie, cu danie din partea împăratului Manuel I Comnenul (1143-1180). Primul egumen al acesteia a fost Cuviosul Nil la anul 1190, despre care s-a vorbit mai sus. Mănăstirea s-a bucurat de privilegii și danii din partea împăraților Isaac II Anghelos și Alexie III Anghelos (1195-1203).

Mănăstirea Sfântului Neofit a fost întemeiată în jurul anului 1170 de către Sfântul Neofit, care s-a născut în anul 1134 în Lefkara, și a sihăstrit în Mănăstirea Sfântul Ioan Hrisostom, înainte de a trece la Melissovouno, unde și-a săpat chilia. Și acest lăcaș s-a bucurat de binefacerile împăratului Isaac II Anghelos.

Toate aceste mănăstiri au adus mari servicii Ciprului, căci ele nu au fost numai centre de viață creștină exemplară, ci au jucat un rol important atât în strădaniile de organizare a forțelor spirituale și materiale ale poporului, cât și în toate acțiunile întreprinse în vederea alungării invadatorilor de pe insulă.

Rezistența Ortodoxiei din Cipru împotriva latinilor (1192-1571)

Clerul ortodox din Cipru a opus o rezistență curajoasă împotriva latinilor, adică mai exact a francilor. Arhiepiscopul Isaia, de pildă, a condamnat dominația bisericii romano-catolice atunci când a plecat la Constantinopol, pentru a pune în ordine

problemele scaunului său, care decurgeau din comportarea nepotrivită a latinilor în Cipru.

Arhiepiscopul Neofit (1222-1251), care i-a urmat lui Isaia, a refuzat să manifeste supunere față de primatul romano-catolic. Din acest motiv a fost alungat din Cipru.

O altă dovadă a rezistenței Ortodoxiei cipriote împotriva latinilor sunt cei 13 monahi de la Mănăstirea Kantara care, din cauza perseverenței lor în credința ortodoxă, au fost închiși vreme de trei ani, torturați, și la sfârșit, în anul 1231, au fost arși de vii. Martiriul acestor monahi a stârnit o vie emoție nu numai printre ciprioți, ci și în rândul celorlalți ortodocși.

Viața monahală în timpul invaziei france

În ciuda numeroaselor și a diverselor presiuni pe care le-au cunoscut în perioada franco-crației, mănăstirile ortodoxe nu și-au redus numărul. Dimpotrivă, în această perioadă au fost întemeiate și altele. În afara celor la care ne-am referit mai devreme, în timpul franco-crației au înflorit Mănăstirea Sfântul Gheorghe din Mangana (după 1453), care a fost demolată de venețieni în 1567, când au construit zidurile păstrate până astăzi ale Nicosiei, precum și Mănăstirea Sfântul Ioan din Pipe (secolul XV), ale cărei fragmente litice se păstrează încorporate în actualul muzeu al Artei Populare.

Tot în această perioadă s-a aflat la apogeul activității sale în Cipru și Sfântul Neofit Zăvorâtul (*Egkleistos*, 1134-1220), care a scris numeroase predici, interpretări la cărțile Sfintei Scripturi și elogii pentru sfinți, în special ciprioți.

Alt învățat cipriot al acelor timpuri este Gheorghe Lapithis (secolul XIV), din a cărui operă s-a păstrat poemul *Versuri politice improvizate pentru auzul comun*. Aici mai trebuie menționat și renumitul cronicar cipriot Leontie Maheras, a cărui operă poartă titlul *Descriere a plăcutei țări a Ciprului, care se numește Cronică*. Leontie dă aici informații exacte cu privire la situația politică și eclesiastică existentă în Cipru în vremea lui și apără drepturile enoriașilor Bisericii Ortodoxe din Cipru în anii franco-crației.

În ciuda îndelungatei constrângeri morale și economice, Biserica din Cipru nu s-a supus latinilor, rămânând fidelă tradiției ei Ortodoxe și caracterului ei elenic.

Stăpânirea otomană (1571-1878)

În perioada ocupării turcești (1571-1878), situația ortodocșilor din Cipru s-a înrăutățit. În această perioadă, poporul din Cipru se afla într-o stare într-adevăr disperată. Ca singură speranță, ciprioții aveau Biserica.

Încă din prima zi a subjugării insulei de către turci, Biserica a luat asupra sa ocrotirea vieții, a

onoarei și a averii enoriașilor ei și a izbutit să le apere, printr-o politică activă și înțeleaptă în fața stăpânilor. Prin această politică, Arhiepiscopul era nu numai suprema căpetenie religioasă, ci și conducătorul național al Ciprului.

Primul Arhiepiscop recunoscut în mod oficial de către Înalta Poartă, în 1660, în calitate de căpetenie națională a poporului grec din Cipru, ca etnarh al acestuia, a fost Nichifor.

Arhiepiscopul mai avea și o răspundere similară în fața sultanului pentru orice mișcare revoluționară care se isca în Cipru împotriva tiranilor. De aceea, și sabia cuceritorilor turci atârna permanent deasupra capului Arhierilor ciprioți.

Monahismul și literatura ecleziastică

De-a lungul celor trei secole ale cumpănirii turcești, sfintele mănăstiri, care fuseseră întemeiate în Cipru în perioada bizantină, au îndeplinit o misiune de cea mai mare importanță. Adevărate bastioane pentru Ortodoxia greacă, ele au contribuit la apărarea credinței creștine Ortodoxe, la păstrarea limbii grecești și a literelor grecești și au luptat pentru menținerea dorinței de nestins a poporului de a scutura jugul robiei și a-și redobândi libertatea.

În ciuda faptului că perioada turco-crației s-a caracterizat prin prigonirea literelor și obstrucționarea oricărei mișcări spirituale, nu au lipsit nici în

acele vremuri scriitorii bisericești în Cipru. Printre aceștia, se numără Leontie Evstratios (1565/1566-1600/1602), de la care s-au păstrat diferite scrisori; ieromonahul Matthaios Galatianos (?-1602-1637), care a scris imnuri ecleziastice pentru sfinții ciprioți și a corectat mineiele lunilor decembrie și ianuarie, precum și Florilegiul; Arhiepiscopul Ilarion Kigalas, care a redactat procesele verbale ale Sinodului anticalvin din 1668, a scris diferite lucrări în grecește, în limbile latină și italiană și a compus imnuri ecleziastice; Arhiepiscopul Filotei, autor al unor *Însemnări privitoare la Biserica ciprioților și Expunere despre privilegiile ei*; ieromonahul Hrisantie Cipriotul (?-1769-?), autor de imnuri; Efraim Atenianul, primul director al Școlii grecești din Nicosia, iar după aceea patriarh de Ierusalim cu numele de Efraim II (?-1742-1771), ce a lăsat diverse opere; Arhimandritul Ciprian, un om marcant al literaturii bisericești.

De asemenea, în veacurile al XV-lea și al XVI-lea, numeroși ciprioți s-au afirmat, fie în Cipru, fie în alte locuri, ca autori de cântece și copiiști de manuscrise de muzică bizantină.

Turcii nu au lăsat în Cipru niciun monument de seamă, fie al cuvântului scris, fie al artei, în afara minaretelor pe care le adăugau bisericilor creștine transformate în moschei.

În această perioadă, Biserica din Cipru, în ciuda împrejurărilor ostile și a vitregiilor îndurate, a izbutit să pășească ferm pe drumul ei istoric, fără a îngădui puterii otomane să înăbușe chiar orice

vorbește numai de faptul că aceștia au plecat de acolo ca să scape de moarte și de prigonirea sara-
cinilor.

Însă Maheras mai spune la un moment dat că „cei 300 au plecat din Siria”, probabil vrând să spună că au trecut prin Siria. Au urcat pe corabie (în două sau trei corăbii), și după ce au plutit în jurul insulei Cipru, au debarcat în diferite părți ale acesteia.

În *Cronica* sa, Leontie Maheras scrie: „V-am arătat cele 14 Episcopii, iar acum am să vă arăt trupurile Sfinților care au fost găsiți. Când saracinii (arabii) au ocupat «Pământul Făgăduinței», atunci nefericiții creștini au plecat de acolo, cei care au scăpat, bineînțeles, cum ar fi arhiepiscopi, episcopi, preoți și popor mult, mergând oriunde aceștia au găsit refugiu. Un grup de 300 de persoane au venit în renumita insulă Cipru. Iar când au auzit că aici stăpâneau elinii (idolatrii), le-a fost frică și s-au împrăștiat în diferite părți, au săpat adăposturi în pământ, intrând înăuntru și rugându-se lui Dumnezeu. Aceștia erau în grupuri de câte trei, și cu ei aveau câte un ucenic care lucra pentru dânșii, aducându-le cele necesare traiului. Și au murit în această insulă, mulți dintre ei fiind arătați de către înger, iar alții de către minunile lor cele nemaîntâlnite, demne de luat în seamă”².

Ceea ce Maheras aduce la cunoștință mai sus le-a auzit din tradiție. Tradiția, așa cum se știe,

² *Cronica lui Maheras*, I, 31.

odată cu trecerea timpului, suportă transformări în ceea ce privește informația. Maheras nu spune că printre cei 300 de refugiați care au venit în Cipru, au fost asceți, monahi, eremiți și zăvorâți. În *Cronica* sa face referire la un singur monah, și anume la Sfântul Varnava. Dar, așa cum se vede, Maheras, ca să nu intre în amănunte, prin referirile pe care le-a făcut la arhiepiscopi, episcopi și preoți, a vrut să spună și monahi, eremiți și anahoreți.

Arhieriei și episcopii din acea vreme proveneau din cetele monahismului și ale ascetismului. Spre exemplu, Sfântul Epifanie al Ciprului a fost mai întâi monah. Cuviosul Isaac Sirul a fost episcop al Ninivelor. Cuviosul Anastasie Sinaitul, din eremit a ajuns episcop al unui oarecare oraș (probabil al Antiohiei). Cei trei eremiți despre care vorbește *Limonariul* pe care l-a alcătuit Patriarhul Alexandriei, episcopii diferitelor orașe ale Egiptului, toți au fost eremiți. Tot așa și aceștia care au plecat din Palestina și Siria, ca să scape de saracini, odată au fost monahi și eremiți, înainte ca ei să ajungă episcopi. Și așa, atunci când și-au pierdut turmele (pe creștini), care au plecat sau au fost uciși de saracini, și-au început iarăși viața lor isihastă, acum ca asceți.

În secolul VII, în care se crede că s-a întâmplat venirea lor în Cipru, aceștia erau bărbați nevoitori, plini de Duh Sfânt și făcători de minuni, adică taumaturgi. De aceea, și poporul creștin al Ciprului i-a declarat, după moartea lor, a fi Sfinți. Chiar și cei care au murit necunoscându-se cine sunt sau au fost uitați de-a lungul vremii, Dumnezeu, prin inter-

mediul îngerilor și al viselor, i-a scos la iveală și i-a slăvit (așa cum s-a întâmplat și în cazul Sfinților Rafail, Nicolae și Irina din insula Mitilene)³.

Când cei 300 de refugiați au venit în Cipru, nu existau idolatri, fiindcă existau împărați ortodocși la Constantinopol, iar Cipru făcea parte din Imperiul Bizantin. Probabil, totuși, ca acești refugiați să fi întâlnit idolatri, deoarece în primele șapte secole existau încă anumiți necreștini locuitori ai insulei, adică păgâni. După ce refugiații i-au întâlnit pe aceștia, se pare că li s-a făcut frică, crezând că ei stăpâneau Ciprul. Fiindcă, din tradiție, aflăm că în eparhia Pafos au existat regiuni unde abia în secolul X locuitorii de acolo au devenit creștini. Aceștia s-au închis în adăposturile lor, ajungând să se nevoiască asemenea unor *zăvorâți*, dar nu de frica idolatrilor.

Cronicarul latin Ștefan Luzinian (1537-1599), urmașul celui mai vechi cronicar al insulei Cipru, Maheras, spune despre refugiați că aceștia au venit în Cipru la sfârșitul secolului al XIII, adică în jurul anului 1291 odată cu căderea Akkrei în mâinile mamelucilor din Egipt. El scrie că, atunci când nu a fost voia lui Dumnezeu ca Sfintele Locuri să fie eliberate de arabi, europenii (cruciații) s-au retras. Un grup format din trei sute de persoane, atât franchezi cât și germani, au venit în Cipru și s-au

³ Vezi Vasiliki Rallis, *Karyes, colina sfinților – Istoricul descoperirii moaștelor Sfinților Rafail, Nicolae și Irina*, Traducere din limba greacă de Preot Ion Andrei Țârlescu, Editura Buna Vestire, Bacău, 2012.

împrăștiat în diferite sate, unde au rămas să pustnicească. Unul dintre aceștia a fost Saint Juan Timuforte (Sfântul Ioan de Modford), recunoscut sfânt de latini, care a murit prin anul 1242; acesta nu este sfânt al Bisericii Ortodoxe.

Aproape același lucru repeta și latinul Neofit Rodinos, cipriotul din Lemesos, în jurul secolului al XVII-lea. La fel și Arhimandritul Ciprian, în secolul al XVIII-lea. Aceleași lucruri au fost spuse și de monahul Acachie, pe la anul 1733, și care se pare că nu știa de *Cronica* lui Maheras, și de aceea credea în cele scrise de cei dinaintea lui, adică de Luzinian și Rodinos.

Aici se vede clar necunoștința sau minciuna și confuzia lui Ștefan Luzinian, care nu face referire la niciun nume grecesc; aduce la cunoștință un singur nume de francez, și anume al lui Ioan de Modford; în timp ce Maheras vine cu amănunte, cu locuri și 39 de nume ale asceților.

În acest punct este nevoie să se clarifice confuzia care s-a făcut de către Ștefan Luzinian. Maheras îi desparte pe „Sfinții străini” ai Ciprului de cei 300 care au venit ca refugiați din Palestina și Siria; îi numește pe fiecare, precum și bisericile, mormintele sau anumite date la care sunt sărbătoriți.

În *Cronica* sa, Maheras scrie: „Pe insulă se mai găsesc alți sfinți străini și alții ciprioți, care sunt următorii: Mai întâi Sfântul Ioan de Modford din Lefkosia, francezul general, care face minuni vrednice de luat în seamă celor bolnavi și îndeosebi

îi vindecă pe cei cu febră. La fel și Sfântul Mamas din Allageia (Asia Mică), care, pe când trăia, se hrănea cu brânză făcută din lapte de la animale sălbatică, brânză din care dădea și săracilor”.

Se vede clar despărțirea pe care o face Mahe-
ras dintre cei 300 de refugiați și Sfinții „străini”.
Luzinian nu face nimic altceva decât să-l așeze pe
Modford împreună cu cei 300, fără să mai numeas-
că pe nimeni altcineva.

Se pare că această confuzie pe care a făcut-o a
fost intenționată, ca să-i vorbească de rău pe cipri-
oți – așa cum susțin unii – și anume că aceștia
cinstesc sfinții latini, sunt iubitori de catolicism,
prezentându-i a fi oameni fără principii.

Dar Luzinian a scris și alte neadevăruri. Acest
lucru se vede din referirea lui la Sfântul Neofit
Zăvorâtul: „Era de loc din satul Zăvorâta, a ridicat
o mănăstire și a numit-o Zăvorâta”, în timp ce
adevărul este că se trăgea din satul Kato Dris de
lângă Larnaka. La fel a mai scris și despre Ioan
Lampadistin, și anume că: „Se numea așa, fiindcă
era luminos ca o făclie”, în timp ce adevărul este că
se trăgea din satul Lampas, așa cum se spune în
istoricul său, sau din satul Lampados (Λαμπάδα-
Lampada = făclie).

Constantin Sathas (1842-1913), grec de neam,
îi consideră pe cei 300 de refugiați a fi de națio-
nalitate germană și așează data venirii lor în jurul
anilor 690-697, atunci când ciprioții, ca să scape de
saracini (arabi), au migrat în Eparhia Elispontului,
dincolo de Cizic. Constantin Sathas, bazându-se pe

concepția greșită sau confuzia făcută de Ștefan
Luzinian, care a scris despre germanii și francezii
sfinți din Cipru, a scris cunoscuta serie de Sinaxare
ale Sfinților din Cipru, cu titlul *Alamanii*, și așa s-a
păstrat și s-a dus vestea acestei greșeli.

Deci, scânteia a fost aprinsă de Luzinian, iar
focul minciunii a fost întreținut de Sathas. Părerea
lui Sathas este cu totul și cu totul greșită.

Istoricul englez Ioan Hackett, care a scris
Istoria Bisericii Ciprului, așează venirea acestor
300 de refugiați în insula Cipru în jurul anului 638,
după ocuparea Ierusalimului de către saracini.

Hackett îl examinează cu multă rigurozitate
pe Sathas, spunând că: „Leontie Maheras este pri-
mul care ne vorbește despre acești Sfinți, și nicăieri
nu face referire că aceștia ar fi fost germani. Nici
nu-i numește germani, ci doar refugiați, care au
venit din Palestina”.

Francezul Hypolite Delehay, care a fost pre-
ocupat de Hagiografia cipriotă, în jurul anului 1907
ne scrie despre subiectul celor 300 de refugiați,
spunând că: „Acest catalog al numelor care s-a pă-
strat de la Maheras enumără numai 39 de nume de
sfinți, nume curat grecești. Aceștia care au avut
aceste nume trebuie să fi fost greci. Nu este cu pu-
tință ca în acest catalog al lui Maheras să se desco-
pere măcar un nume de proveniență apuseană”.

Veșnicul de pomenire, Arhiepiscopul Ciprului,
Macarie al III-lea (1913-1977), în cartea sa *Cipru,
insula sfântă*, scrie în legătură cu cei 300 de refu-
giați: „Una dintre problemele Hagiografiei cipriote